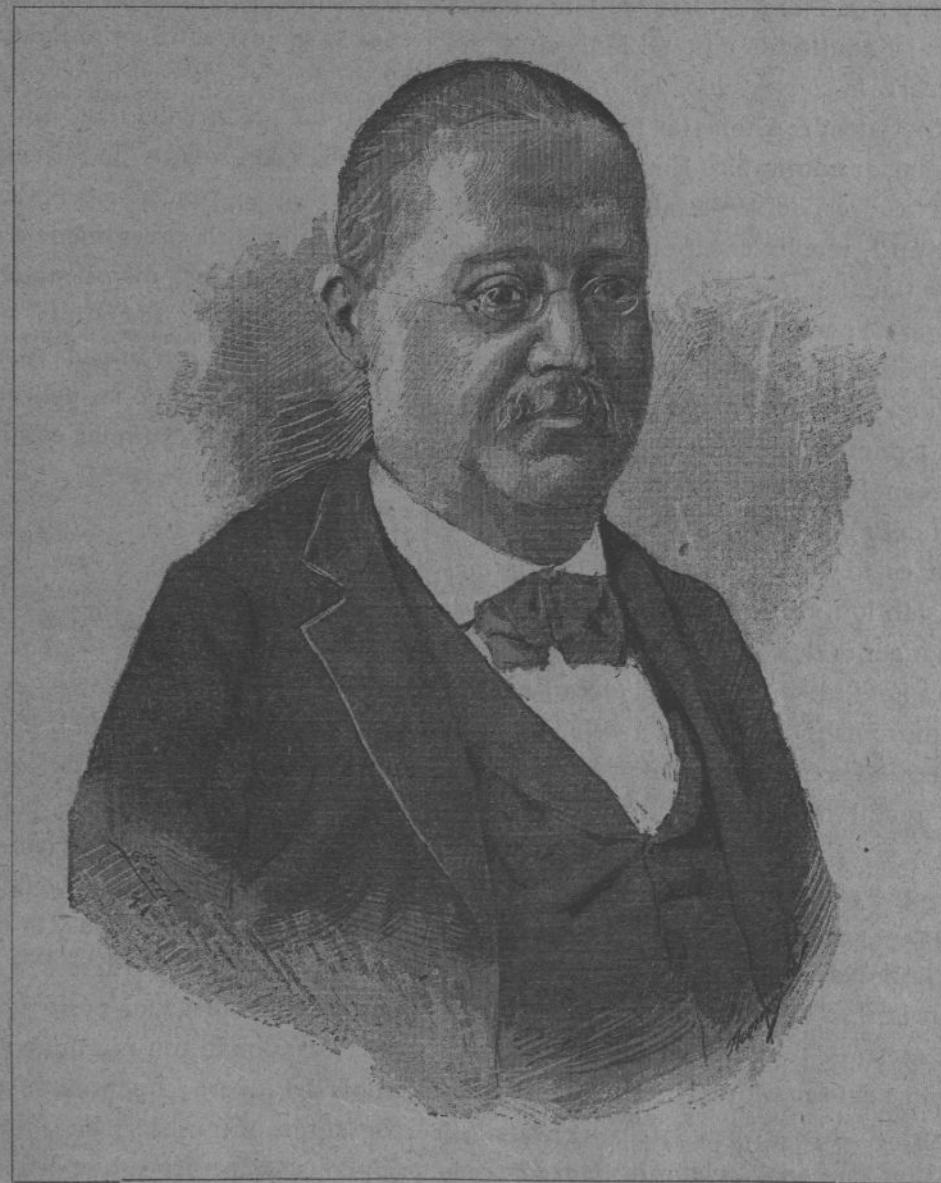

SETMANARI POPULAR

+ DON CLAUDI ARAÑÓ Y ARAÑÓ

BARCELONA 1 DE MARS DE 1891.

LLEÓ XIII Y LA POESÍA

En estos días se celebra l' aniversari de la elecció y coronació pontificia del Papa que feliçment regeix la Santa Iglesia, y com de costum, al Vaticà volan, en alas del respecte y del amor, las felicitacions de las testas coronadas y dels governs, junt ab las mostras de filial adhesió del mon catòlic. Es un consol gran per tots veure com Deu se complau en allargar la preciosa vida de Lleó XIII, vida que tothom creya seria molt efímera, al anunciar-se que 'l Cónclave havia elegit à Joaquim Pecci per successor de Pio IX. Vuytanta un anys cumplirà lo dia 3 de Mars, lo dia mateix en que entrará en l' any catorzé de son Pontificat; y si es ja admirable una tal longevitat, ho es mes encara la conservació del vigor mental que li permet atendre á totas las necessitats de la Iglesia, redactar admirables Encíclicas, sostener incòlumes los drets del Papat ab una energia verament juvenil, y tenir encara gerda y fresca la imaginació (facultat que es la primera en sentir lo pes dels anys) per dedicarse, *con amore*, al conreu de las bellas lletras en la seva mes alta expressió, que es la Poesía. A nostre entendre es aquest un fenòmen digne de cridar la atenció y que revela en lo il-lustre fill de Carpineto una naturalesa del tot privilegiada.

Conegut es lo volüm de sas poesías llatinas publicadas ab lo títol de *Carmina*, y en lo qual hi ha de tot genre de composicions en la sonora llengua del Laci, desde la oda religiosa fins á la lleugera improvisació dedicada á celebrar l' invent modern de la fotografia. Desde la publicació de aquest recull n' ha fetas d' altras de poesías Lleó XIII, y si val á dirho, fins nos apar que son millors las que compón ara, tenint lo cap coronat per la Tiara y per una nevada cabellera, que las escritas á la flor de sos anys en las poéticas valls de la Umbría. Las dues últimas que ha compost son obras mestras; l' una es una elegia dialogada sobre la mort del seu estimat germà Joseph, Cardenal Pecci, y l' altra la que s' ha llegit en la sessió de la Arcadia Romana, celebrant lo segón centenar de la fundació de dita Societat literaria que, per lo nom sol, recorda 'l temps de las casacás

viroladas y dels barrets de fogó en que privaba la poesia bucólica.

Y lo notable es que Lleó XIII, que dona igual importància á tots los actes de sa vida, fa poesias no sols per esbarjo del esperit, sino per una alta finalitat, com se diu ara; per dar exemple á tothom del valor que tenen las Humanitats com á factor de vera civilisació. Ell posseheix l' italiá á maravella, es lo que se'n diu á Italia un *cinquecentista* primorós y átich; pero, per poetizar, li plau mes la llengua llatina, com per vindicar la noblesa y primacia de la *alma mater* de la cultura universal, devant de aqueixa invasió demàgica que posa de mala data en totas las nacions á la bella literatura y al idioma.

Y mentres lo *Imperator et Rex*, com ell enfàticament s' anomena, lo jove Guillém d' Alemanya, entra per las escolas ab las espuelas calsadas, com lo seu avi entrá en lo Palau de Versalles, y ab un despotisme realment teutónich prosciriu l' estudi del grech y del llatí, dihent que lo que li convenen son *soldats*, lo Successor del Pescador de Galilea, lo vencedor dels Céssars, proclama, ab l' exemple, la preeminencia de la llengua de Virgili que no serà mai llengua morta, per mes que entre las tals se compta; y del fons de son ànima noble, ben trempada y feta á las áltesses del pensament com á las delicadesas del cor, fa exir lo següent crit que ha commogut fortament las fibras del nostre ser:

*Pulchrior oh tandem rigeat divina Poesis
Ad decus et graiam redditia munditum!
Oh tandem ausonias misere derectus ad oras
Fallax, BARBARICUS depereat NUMERUS!*

Fins per las bellas lletras es providencial la elevació de Lleó XIII al Soli Pontifici! Y porque sia una vegada més veritat aquell *instaurare omnia in Christo*, quan á la perversió de las ideas ha subseguit necessariament la corrupció dels sentiments, quan la bella literatura se veu per tot arreu prostituhida y la poesía enfangada per la pornografia asquerosa, y fugen las Musas esveradas del ofegador positivisme, com los au-cells abandonan son niu quan s' acostan los dias rúfols del hivern; quan en totas las nacions los consagrats al ministeri de la instrucció pública fan constar apesarats, que 'l treboli del periodisme mata l' estudi grave y reposat, y que la generació novella no coneix lo que 'ls antichs tan

acertadament anomenaren *Humanitats*; lo Papa, lo Supremo Gerarca del Catolicisme, se creu en lo dever de revindicar l'honor de la *divina Poesia*, y ab frase horaciana fa vots pera que sia tornada á sa antigua hermosura y explendor! Y que be escau en la ploma del poeta del Vaticá lo anatema contra'l *barbaricus numerus*, que suposam vol aludir á las *ode barbariche* del Carducci yá la satánica y frenopática poesía dels seus imitadors que, tot rompent los antichs motllos, no han set mes que acanallar la literatura, pervertir lo bon gust y malmetre lo llen-guatge!

Lo desitx que expressa tan sentidament lo Papa, de que sia desterrada de la terra ausonia, açó es, de la Italia, aqueixa poesía bordissensa que tot ho infesta, devem extendrel los catòlichs á tots los payssos y treballar pera que 's cumpliesca, cultivant ab conciencia las bellas lletras; y fer que, aixís com Lleó XIII empunya personalment lo daurat ceptre de la bella literatura en sa forma mes clàssica, aixis per tot arreu los catòlichs vagen al devant en los estudis d' humanitats, y en lo pit dels fills de la Iglesia se refugien altra volta las lletras y la verdadera civilisació, com un dia se salvaren l'art y la poesía en los monestirs que 'ls fills de Sant Benet sembraren arreu en l'Occident girat de socsobre per la irrupció barbàrica.

JAUME COLLELL, PBRE.

Canet de Mar, 25 de Febrer 1891.

D. CLAUDI ARAÑO Y ARAÑO

Pochs en nostra patria no han conegit ó al menys sentit á parlar del actiu industrial quin retrato publiquém en la primera plana del present número.

Donar á coneixer lo notable desenrotillo que doná á la industria de llana y sas mesclas, reseñyar los treballs que li costá arrelarla y la cruel decepció que sufri al véurela casi desapareixer, quan á mes altura estava, ferida de mort per qui mes deber tenia de protegirla, es lo que 'ns proposém en las presents notas bibliogràficas.

Nasqué don Claudi lo dia 9 de Septembre de 1827 y, per lo tan, fou un dels industrials que mes contribuhiren al reneixament de nostra industria ja que durant sa edat viril fou quan aquesta obtingué són mes brillant desenrotillo. Sos pares don Gaetà y donya Isabel, ja d'antich venían dedicantse á la fabricació de mocadors y

tartans de llana en l'establiment que tenían en lo carrer de Junqueras de nostra ciutat, lo que 'ls va permetrer donar á son únic fill una verdadera educació industrial.

Després dels estudis generals que seguia en aquell temps nostra classe menestrala y dels particulars de sa professió, comensà don Claudi als 15 anys l'aprenentatje de veler y contramestre en la mateixa fàbrica de son pare y baix la direcció d'aqueix, qui feu d'ell, al mateix temps que un hábil teórich y práctich de teixits, un expert comerciant. No caygué en terra erma aqueixa llavor, sino que dotat don Claudi d'una clara intel·ligència y gran amor al treball, meresqué que als 19 anys li confiessin la direcció del establiment de sos majors.

De retorn d'un profitós viatje per França, ahont estudià detingudament los avensos de la industria llanera, fou quan don Claudi per espontànea cessió de son pare y de son oncle, quedà al cap de la casa que fins allavors havia portat lo nom de Gaetà y Lluís Arañó, y que en endavant fou canviat per lo de Claudi Arañó y C.^a. Tot seguit que D. Claudi se feu càrrec de la direcció de son establiment, introduí en ell los mes notables avensos que havia observat en son viatje y, surtintse ja francament de la rutina fins allavors seguida, entrà la industria llanera en lo camí de competir dignament ab sas similars del estranger.

Per aquell temps fou quan la industria cotonera comensà á pendre gran volada en nostra terra, despertant tal entusiasme, que quasi totas nostres activitats las posárem á son servei. No podia don Claudi mostrarse indiferent á tal entusiasme, y per sa part volgué contribuir en tot lo possible al major esplendor de nostra industria, y, al efecte, projectà valerse de la moderna maquinaria per fundar en Catalunya una important fàbrica de teixits mecànichs de llana y mesclas, per vestits de senyora, industria nova destinada á pendre gran vol y que, per causes ben tristes, havém vist desapareixer.

En 1853, sens abandonar la especialitat que sa casa ja de molt antich venia fabricant, va associar-se ab D. Antón Escubós, qui era un gran coneixedor de la industria y maquinaria anglesa, fundant junts la casa A. Escubós y C.^a pera dedicar-se á la filatura d'estam pel *sistema inglés*, y á la fabricació de teixits de llana pura y ab mesclas de cotó y seda per vestits de senyora.

En 1854 inauguren la nova industria en son establiment de Sant Martí de Provensals, fàbrica única en aquell temps en nostra pátria en lo ram de llanerías, en que hi entravan las primeras matèries en brut y sortian las pessas enllestedes y á punt por la confecció. En l'any 1869 la casa

prengué'l nom de Escubós y Arañó, nom que seguí fins á 1873 en que, per l' estat delicat de salut de don Antón Escubós, aqueix tingué de retirarse del negoci; per lo que don Claudi quedá també ab la direcció del nou establiment, que girá desde allavors baix lo nom de Claudi Arañó y Arañó.

Notable es lo desenrotllo que donáren los senyors Arañó y Escubós á sa nova industria; arribaren á tenir ocupats 600 telers mecánichs en los teixitis lleugers de llana y mesclas, los que produhían 1400 pessas setmanals de 50 metres cada una ó sia 70,000 pessas l' any.

Mentre ab lo senyor Escubós donavan tan brillant desenrotllo á la industria de llanas lleugeras, per sa part don Claudi continuava posant á gran altura sa casa payral. Veyent que la fabricació de mocadors de llana ja havia pres carta de naturalesa entre nosaltres y eran varias é importants las casas que á dita industria s' dedicavan, abandoná aqueix ram de fabricació y comensá la de teixits mecánichs de cotó, ab combinació de colors y la de *telas de Vichy* y sas similars de cotó per vestits de senyora, ab l' objecte de que las diversas casas produhissen manufacturas del mateix género, pero de diferente especie; així lograva la unitat d' acció de duas casas en las que hi havia un soci comú.

Per desenrotllar la industria de sa antiga casa, fundá las fàbricas de Sant Martí de Provensals, Mollet, Santa Perpétua y algunas de mes petita importancia, en las que arribaren á treballar 300 telers mecánichs y un centenar á ma.

Al retirarse don Antón Escubós de la fabricació, ab motiu de la malaltia que l' conduí al sepulcre, quedá don Claudi al cap de las dues importants casas, las que uní baix sa única direcció y com abans havém dit, baix lo nom de Claudi Arañó y Arañó, nom que conservá la casa fins á sa sensible mort.

Obtinguda tota la perfecció necessaria en sas manufacturas, dedicá lo senyor Arañó especial estudi en produhir barato per combatrer, fins ahont fos possible en nostre país, la importació de géneros extrangers, en particular los inglesos, quins industrials feyan desesperats esforços per conservar lo mercat espanyol. Tant s' esforsaren uns y altres, que ja s' havia arribat al límit en las rebaixas de preus y no quedava á nostre industria mes defensa que l' dret aranzelari.

Quan mes tranquil estava lo senyor Arañó dedicant sa especial atenció á educar á sos numerosos fills, lo sorprengué la noticia (en 1877) de que l' Gobern havia acordat celebrar tractats de comers ab varias nacions y que, consultada la Junta d' Aranzels y Valoracions, aquesta havia decidit una rebaixa en los drets de teixits de

llana, d' un 37 per 100, rebaixa que en los que fabricava l' senyor Arañó era mes important, per ser teixits lleugers y haver de pagar per son pes lo dret aranzelari.

Llavors comensá per lo senyor Arañó una vida de continua lluyta per defensar no sols sa producció terriblement amenassada, sino també per defensar los interessos generals de l' industria catalana. Al primer cop de vista veié don Claudi que l' edifici á tanta costa aixecat y que ab tan amor cuidava, per veurhi lo porvenir de sos fills y la prosperitat de la patria, estava destinat á desapareixer en un temps mes ó menys curt y ab lo delit de qui defensa lo seu, acudí á Madrid á formar part de la Comissió Especial Aranzelaria que l' Gobern convocá al oir los clams que de tot Catalunya s' aixecavan en defensa de nostra industria y allí, en lo si de la Junta, combaté ab talent y energia per la defensa dels interessos catalans; mes tot fou inutil, ni nostres industrials ni nostres obrers foren escoltats; lo lliure-cambi triomfá en tota la línia, y al veurer lo senyor Arañó completament perduda la causa de la industria de llanas lleugeras, y que ja de temps venia decretada la ruina de nostra industria, proposá á sos companys que dimitissin sos càrrechs dintre la junta, per considerar inútils sos esforços y no ferse al mateix temps responsables d' aquella comedia ab que s' volía donar apariencia de justicia á las conveniencias dels lliure-cambistas.

De retorn á Barcelona, emprengué l' ingrata feyna de reformar sa maquinaria per dedicarla á la fabricació d' articles de cotó, ensemgs que introduhir en nostre pays la producció de filats y retorts de pel de cabra y la filatura de borras de seda, novas industrias desconegudas per complert á Catalunya. Mes, quan tenia fets ja tots los gastos necessaris per desenrotllar aqueixa última, la lley de primeras materias de 1883, tirá per terra sos plans per haber fixat igual dret á la borra en floca, que á la filada.

Tantas contrarietats minaren sa robusta naturalesa, y una breu y terrible malaltia lo conduí al sepulcre, jove encare y quan prometía mes gloria per nostra industria. Morí don Claudi á la etat de 56 anys, lo dia 7 de Juny de 1884, ab lo fervor d' una ànima profundament cristiana.

J. Bozzo.

LO SR. MELLA Y 'L REGIONALISME

No 'ns cansaré may de repetirho: No comprehen lo concepte del regionalisme, ni 'n coneixen lo carácter aquells que l' contemplan y se'n enamoran desde l' camp de llurs preocupacions políticas.

No l' enténen los federals, ab tot y son radicalisme en la materia; demostrá no sentirlo be l'senyor Salmerón, á pesar de son penetrant talent; y 'ns ha convensut de que no hi va per millors camins lo partit carlí, la propaganda regionalista que á Barcelona acaba de fer lo senyor Mella.

Lo regionalisme, pels que 'ns honrémos ab lo dictat ben expressiu de catalanistas, significa una sola cosa: la recuperació de la pátria.

Per mes que se 'n rigan los catalans de *La Publicidad*, que 's creuhens ofèndreus dihentnos irlandeses, y ab ells quants troban que tot lo del mon va be quant los seus negocis marxan y está garantit l' orde que 'ls assegura poguer continuarlos y arrodonirlos, no hi ha medi: si la pátria dels catalans es Catalunya, la nostra pátria está subjecte á una opressió; está violat son honor per lleys de dominació, y sa personalitat ab sos drets sagrats y lliures energías, está detenida.

Y, donchs, ¿comprén aquest regionalisme qui fa d' ell un de tants articles d' un programa polítich, al us dels espanyols?

Devant de la opressió que sofreix la pátria, ha de callar la política. Destruím primer, tots plegats, aquest estat d' opressió, y després parlarémos de política.

Los federals, los centralistas y 'ls carlins, trastocan aquest orde tant natural y evident de las cosas, y es porque si be reconeixen existir aquesta violencia, guanyat son cor per altres aficions mes que per l' amor patriótich, no la senten aquella violencia que sofreix la pátria ab la intensitat que la sentim los catalanistas.

Per aixó convenen tots ells en la mala idea de penjar á la esquina del regionalisme un sarró tot ple de coses que molt pesan y aixís volen que 'l pobre regionalisme camine! jaixís se figuren que la pátria catalana ha de recobrar son honor y sas llibertats!—

Federals, centralistas, carlins, cridan als catalanistas al seu camp:—Nosaltres volém lo que vosaltres voleu, diuhens.—Y be, justament per aixó, jo 'ls dich: vosaltres voleu *tot* lo que 'ls catalanistas volém; nosaltres *sols* volém reintegrar á la pátria en son estat de dret y de llibertat ¿vosaltres també? donchs siguemhi, tots á la una, y dintre la pátria ja lliure, complert aquest dever sagrat que correspon á tot fill de Catalunya, aixís sia carlí com federal, llavors esfòrços cada hu á fer prevaleixer en sa organisió lo sentit que son criteri li indique. Pero mentres la pátria tinga violats sos drets sacratíssims, los catalanistas no 'ns preocuparémos de cap qüestió política, sols treballarémos per la gran qüestió patriótica.

Qui, com nosaltres, estime sobre tot á la pátria,

que vinga á ajudarnos; qui sente mes amor per una forma de govern, ó per una tendència política, no hi escaurirà á prop nostre.

Lo senyor Mella, com si 's donés compte de tot aixó, va presentarse als regionalistes catalans en una forma ben expressiva: Per compte de justificar lo fet de parlar del regionalisme ab la circumstancia de formar part del partit carlí, en quin programa de govern s' intenta donar satisfacció á las aspiracions regionalistas, va dir que feya uns quants anys havia fundat un periódich regionalista, ahont havia hagut de sosténir grans batallas, y afegí: *tengo pues un título, aunque modesto, para defender el Regionalismo*. De manera que pel senyor Mella lo ser carlí no es un títol per defensar al regionalisme, puix en tal cas havia de dir que 'n tenia dos.

Mes si aixó semblava indicar un bon principi de comprensió del sentit regionalista, quedá destruït per la exposició que, de la totalitat d' aquest sentit, va fêrmos en las conferencias á aquest assumptu dedicadas en la Associació de Catòlichs.

Ell va afirmar lo dret de nostra llengua, la necessitat de la conservació de nostras lleys, negà la justicia de que 'l Tribunal Suprem de Madrid falle en definitiva las causas de Catalunya, y abogà per la descentralisació administrativa. Tot aixó està be, y Deu n' hi do. Si en nostra llengua y en nostras lleys hi ha l' ànima de nostra pátria, lo respecte á aquella y la conservació d' aquestas, significan la conservació y un cert cult al esperit de nostra terra. Pero ¿en' hi ha prou d' aixó? ¿Basta als catalans tenir l' ànima impulsora de nostra rassa guardada com reliquia en la arca santa de nostra llengua, y de nostras lleys? no, es precis que reyne ab reynat fecond en la vida de nostre poble.

Aixó no ho entén lo Sr. Mella, y si no mireu: *¿Las Cortes deben ser unas para toda España ó una para cada región en particular?* Lo sol fet de preguntar aixó ja demostra la migrada idea que del regionalisme portava l' orador; pero va posarla mes de relleu encara al contestarhi. Ell, que es un home que 's llansa á resoldre y definir tots los problemes que 's planteja y las dificultats que l' escometen ab una llistesa y resolució que tal vegada es ensemeps explicació del èxit sobre l' auditori y del deslligament y poca cohesió lògica de sos discursos, al respondre á eixa pregunta 's trobà tot duptós: ...no habría inconveniente en admitir unas Cortes generales...

Podría haber Cortes en cada región... Sin embargo, ambas opiniones caben dentro de nuestro sistema.

Aixó no se 'ns haguera explicat si l' orador no hagués advertit que se li havia imposat l' as-

sumpto, y que poca preparació havia pogut fer per sas conferencies: puix per qui tracta de regionalisme es aquesta la qüestió mes capital. Si comensém los catalans per tenir Corts propias, ja no hem de parlar, ni de llengua, ni de lleys, ni de tribunals... suposant, com es natural, que nostras Corts sian tals Corts, puix ja's cuydarán ellàs de fer la justicia que las Corts del Regne 'ns negarian.

Pero cal insistirhi: L' esperit d' un poble, l' ànima d' una pátria, no 'n te prou d' existir com arxivada y rebent certa adoració en algunas institucions; necessita estar en communió de vida completa, activa y feconda, perque hi hage 'l poble, perque la pátria existeixi: y això, sols mediant organismes lleislatius propis pot alcançar-se.

Creurer que això es indiferent en lo regionalisme, es aixecar aquest sobre un banch d' arena, per compte de enlayrarlo sobre fonaments de roca.

Alguns problemes de dret polítich lligà 'l senyor Mella al patriòtic del Regionalisme; pero com no creyém que tingan ab ell la estreta relació que l' orador va suposar, no hem de tractarne, y remeteré al curiós á un article que nostre estimat amic en Joseph Soler va publicar en *La Vanguardia*, ahont ab elevació de criteri aquelles qüestions s' examinan.

¿Hem d' agrahir los catalanistas al senyor Mella sas predicacions regionalistas? Sens dupte; un home de talent y d' eloquència que propaga una part de nostras ideas, y que fill d' altra regió ve á tributar un aplauso á la nostra y als que en ella tenen alta la bandera de las reivindicacions regionalistas, be mereix nostre aplauso y agrahiment. No obstant, insistim sobre lo que indicarem en los articles dedicats á la propaganda de 'n Salmerón: Lo regionalisme s' exposa mes á pèdrehi que á guanyarhi.

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

LA ESPASA D' EN VILARDELL

ROMÀN

novament tret de la maravillosa espasa de 'n Soler de Vilardell, en lo qual se conta tot lo pas de la fera que per voler y permisió de Deu per ell fou vensuda en lo puig de Sant Celoni.

ENDRESSAT

al poeta igualadi en Joseph M.^o Serra y Marsal, que tan bellament cantà la primera batalla del Bruch del any 1808, y la victoria que en aquell jorn donà als catalans la Bandera del Sant Christ de Igualada.

En Soler de Vilardell
n' es pagés de bona mena,
may li mancan cent trentins
per gastar bona fatxenda;
lo seu fill n' es marinier,
sa filla n' es bolangera.

A Sant Celoni te 'l más,
voltat de pins y olivedas,
tres parells te per llaurar
y catorze cups de trenta,
sis falcons ensinistrats
per anar á la cassera.

Res li 'n dona desconfort,
sempre y cull, treballa y resa;
sols l' esglaya lo perill
d' aquella malvada fera
que d' un castell va sortir
quan als moros ne van treure.

Diuhens qu' es un drach alat
que te las escatas verdes,
diuhens que 'n te quatre caps
y las potas de vadella,
y lo morro de cavall
y la qua de balena.

Menja avirám y remats
y arrasa las sementeras;
no l' han poguda matar
los ballesters de la Reyna,
ni 'ls cassadors de Bell-lloc,
ni 'ls mandroners del Mont-Negre.

Lo salpás no hi ha valgut,
ni 'l ruxar d' ayqua beneyta
tota la serra d' Alfar,
Lo-Corredor y La-Atmetlla;
la fera no 's morirá
fins que Deu la vulla treure.

En Soler de Vilardell
ja se 'n va á missa primera,
porta la espasa al cintal,
y al sortir de casa seva,
trova un pobre pelegrí
que ha vingut de Compostela.

En Vilardell es devot
y te vuya la escarcella,
deixa la espasa al llindar
y se 'n munta á casa seva,
á buscá un florí d' argent
pel pelegrí que l' espera.

Quan torna queda sorpres
perque 'l pelegrí no hi era;
l' espasa li ha canviat
ab un altre de mes bella
que al pom hi te un Sant Martí,
y á la fulla tres estrelles.

En Soler quan l' ha provat
hi ha partit un tronch d' auleta,
veu lo voler del Senyor
y se 'n va á buscar la fera;
tot lo poble l' ha aquissat
perque deslliure la terra.

En Vilardell trova 'l Drach
entre La-Roca y La-Peyra,
tot lo poble dalt d' un puig
l' ànima á la santa empresa;
ell se senya en nom de Deu
y la espasa amunt ja lleva.

Quatre bocas obra 'l Drach
y escup una baba verda;
decidit, en Vilardell

ab la espasa l' atravessa,
y li clava fins al pom
y lo Drach roda per terra!

En Vilardell prega á Deu
y la espasa al cel aixeca,
mes tres gotas de verí
li cauen a la ma dreta
y així mor' enverinat
y cau demunt de la feral

Tots los pobres y 'ls senyors
l' han plorat be prou de veras;
ab pompas l' han enterrat
y guardan l' espasa bella;
sos hereus no la vendrán
per mes que 'ls fassen ofertas.

Los baróns y 'ls cavallers
be voldrian prou haverla,
y los hermétichs rabins
hi posan dita superba;
n' ofereixen mil floríns
y s' han de quedar sens' ella!

A la porta de la Seu,
de la Seu barcelonesa,
á la pedra han cisellat
tot lo pas d' aquella fera
y en Soler de Vilardell
com en lo Puig la atravessa.

Los senyors Reys d' Aragó
com á joya la conservan,
los hereus d' en Vilardell
l' han deixada com á prenda,
del amor als senyors Reys
que son pares de la terra.

La espasa d' en Vilardell
es la mellor maravella,
del casal barceloni
y la terra aragonesa;
lo Rey Pere, al testament
ha deixat que no 's pot vendre.

Don Alfons hi va lluytar
á la guerra de Cerdanya,
é hi vencé en juhi de Deu
lo prós Bernat de Centellas,
y com l' arma te virtut,
sos ardiments no serveixen,
Assí acaba en nom de Deu
y de Madona la Verge,
eix romanç novament tret
de aquella espasa beneyta,
la que al pom te un Sant Martí,
y á la fulla, tres estrellas.

ARTHUR MASRIERA Y COLOMER.

1884.

UN CONSELL DE COMPANY

Som los primers en aplaudir lo bon pensament
que alguns socis del *Institut Agrícola català de Sant Isidro*, tinguéren de publicar un suplement en catalá á la Revista que anys ha publica en castellá.

Aquest suplement quinzenal se titula *La Pagesia*, nom adequat al fi que 's proposa, y está dirigit, igual que la *Revista*, per lo intel·ligent agrónom don Rafel Roig y Torres. Pero á dir la veritat, preferiríam que l' tal periódich fos escrit en castellá, puix fa llástima de llegir, de tant ple de disbarats de llenguatje; y anant com va principalment entre la classe de treballadors del camp, *La Pagesia* no pot deixar de contribuir á la corrupció del llenguatje entre la gent que fins ara l' han conservat ab mes puresa.

No aludim precisament á faltas de ortografia, que en açó la anarquía regnant pot ser motiu de disculpa, sino erradas garrafals de dicció, de gramàtica, essent tant freqüents los barbarismes que, havent intentat ferne una llista, sols ab los dos darrers númerós, hem hagut de desistir del intent perque se 'ns feya interminable.

¿A qui se li ocorre, escribint en catalá y escribint per pagesos, dir á n' els porchs (parlant sense perdó) *bestiar de cerda*? Y per qué tenint la paraula *Cambra*, s' ha de dir en catalá *Càmera agrícola*? *Hasta per jins*, es un vulgarisme que per mes corrent que sia, no deu usarlo mai qui vulga mitjanament be escriure en llengua catalana. Y per est estil moltíssimas altres mostres podríam citar.

Precisament perque teníem verdader interés per l' obra del *Institut Agrícola*, voldríam que esta Societat catalanejás molt, per escrit y de paraula, y mes encara ab los fets, que certament cap altre Societat está en condicions de poder influir mes directament sobre la part genuinament catalana del nostre poble.

Molt nos complaurém en poder senyalar una esmena complerta en la redacció de *La Pagesia*.

B.

MES SOBRE 'L DRAMA "LA MAGDALENA" (1)

Surtím de Novetats després del estreno de *Magdalena*. Anavam á dir de *Magdalena* del senyor Ferrer y Codina, pero 'ns aturém. *Magdalena* del senyors Chía, Moragas, Carreras, Urgellés, Vilumara y Labarta, ab lletra del senyor Ferrer y Codina y música dels senyors Goula (pare y fill) y Bosch. Perque al fi y al cap, la obra literaria resulta lo menos important, lo mes secundari en aquell conjunt realment notable. Y no 'ns hem d' amagar de dir que ho sentíem.

Som partidaris, mes ben dit, no som enemichs

(1) Encara que en lo número anterior exposarem nostre judici d' aquesta producció dramática catalana, plau insertar avuy aquesta nota crítica, que l' altra setmana 'ns vingué á las mans ja entrat en màquina l' número; y 'ns plau perque ademés de contenir la opinió sincera d' un de nostres crítichs, es una llissó profitosa que convindría fos ben apresa per autors, per públic y per empresas.

(N. de la R.)

de que colabòrin ab l'autor del llibre pintors, decoradors y atrezzistas; no 'ns va mal que las arts escèniques, posades com auxiliars al servei de la obra dramàtica, li dongan vida y relleu ab la propietat històrica y la esplendidesa suntuaria, fent entrar lo gust pels ulls del espectador á la vegada que per las orelles. Així, lo quadro resulta complet, múltiple la impressió, y rodona la delectació estètica. Pero no volém ni aplaudím que tots aquells primors se posin al servei d'una obra inferior, perque no la redimeixen de la seva inferioritat, y al revés, fan lo contrast mes penós. No hi ha que darhi voltas. L'autor dramàtic es y te de ser lo protagonista en las taules. Dos minuts després d'aixecat lo teló, 'ls ulls quedan satisfets de la emoció primera produïda per l' espectacle escénich. Los arbres no 's mohuen, las parets se mantenen fermas, la decoració no varia; qui's mou y varia son los actors. La vida te d'estar en los personatges per dintre. La passió en conflicte, l' carácter en evolució; aquests son los que sobressurten. La poesía fluix ab mes vida que la deu d'ayqua viva que tal vegada l'escenògraf ha dut á las taules y que assombrant de primer, se fa després monòtona ab son rajar invariable. Passió, caràcter, poesía: aquí està l'drama. Lo demés te de ser accesorii al servei d'aquells.

Comensa per ser ridícul y acusar pobresa extraordinaria d'invenció l' tenir que acudir, com pretext d'éxit segur per aatraure públich, al remenant recurs de la passió de Jesús. Que deixen estar aquell hermós episodi de la humana història en las planas dels Evangelis, ab sa senzillesa sublime, ab sa grandiositat íntima, despullada de tot *atrezzo* y de tota ampulositat escenogràfica. Prescindim del punt de vista religiós: aném al punt de vista simplement estètic. Desde aquest punt de vista, pera nosaltres, es prova segura de miopia artística y d'audacia indisculpable pretendre posar la ma en aquellas planas sens igual en la literatura del mon. No sentir l'encís, lo prodigiós encís d'aquellas narracions evangèlicas es no tenir ni un brí de gust. Profanarlas ab traduccions y amplificacions escèniques es demostrar que no se sent aquell encís. Deixem que l'ombra lluminosa de Jesús lligui com aparició suavissima per aquellas inefabilitats dels Evangelis, irradiant, ab la hermosor de la moral mes pura, la hermosor no menos intensa del art mes delicat. Deixemhi tot l'esplet de passiós y caràcters qu's insinúa en aquellas narracions. ¿Per qué tocarho? ¿Per qué convertirho en recurs industrial que atragui gent al teatro? Tant pobre es la imaginació que no 's trova res mes?

Ja n'hi ha de drama, y drama gros, en l'ordre artístich y passionnal, prescindint dels impedi-

ments religiosos, en la historia de la divina Pasión de Jesucrist com n'hi ha en tot conjunt de fet, en que hi actue l'home. Hi ha l'drama, efectivament, de Judas; hi ha l'drama de la Magdalena. Lo conflicte individual, lo conflicte social donan materia perque un gran dramaturch hi aixequi una construcció soperba. Pero ¿per qué 'ls grans dramaturchs ho han respectat? Precisament perque, fassin lo que vulgan, es impossible construirlo sense que, visible ó invisible, 'n siga Jesús la clau de volta; y la figura de Jesús, fins pels que la humanisan, fins pels mateixos Renans, s'escapa del quadro sempre mes que de las taules; es massa flotant, massa indecisa, massa vaga en mitj de la admirable determinació de son temperament moral de Deu-Home, pera poguerse encarnar en las vulgars faccions del histrió.

Si surt á las taules, al mes descregut li resulta una profanació; y si no hi surt, se veu trontollar sempre l'obra per falta de la base única de sostinent.

Ho repetim: cap gran dramaturch s'ha atrevit á tocarlo, y així ha surtit la cosa quan hi han volgut posar la ma los que fins ara li han posada.

JOAN SARDÀ.

DEL TOT CONFORMES

Lo crítich literari del *Correu Català* don Francisco Muns, á propòsit del volum de composicions premiadas en lo Certámen de La Bisbal, escriu lo següent:

«En nostra humil opinió hi ha abús en lo gran nombre de certámens literaris que en totas parts y per qualsevol motiu se celebren; hi ha un verdader perill en premiar ab sobrada benevolencia moltes composicions de que ni esment hauria de ferse, y 's perjudica als mateixos premiats, que ho han sigut indegudament, perque reben un estímul que 'ls impedeix redoblar los esforços, ab los quals alcançarian solits y verdaders triomfs.

Nos mou á fer estas consideracions lo tomo del Certámen literari celebrat en la Bisbal l'any passat. Per fortuna, nostre concepte se troba justificat en la Memoria del Secretari del Jurat que, á duras penas, y gracias á tenir la *mànega ampla*, pogué reunir algunas floretas, després de haver deixat sens adjudicar gran nombre de premis.

Pero la veritat se imposa, y nosaltres devém confessar que 'ns dol en l'ànima veure premiadas algunas poesías que ni de tals merexen lo nom, perque millor los calificaríam de deliris, y altres composicions qual lectura nos demostra plena decadencia en nostre afeixugat Renaixement. No volém ni devém particularizar, perque

aquest mal no es propi sols de aquest Certámen, sino de altres molts que tots los dias veyém anunciatos.»

Tenen mes força aquestas reflexions en quan las dicta 'l bon sentit á una persona que ha contribuit ab singular empenyo en multiplicar los Certámens á Catalunya y en sostenirne alguns, com lo *Muxiganguesch*, que poch favor ha de fer al nostre Renaixement.—B.

CORREU NACIONAL

Los periódichs mes autorisats com á portants-veus de lo que 's pensa en las esferas oficiales, s' ocupan ara en enunciar lo programa de govern del partit actualment governant y que, segóns diuhens, vindrá concretat en lo discurs de la Corona que 's pronunciará en la obertura de las Corts. Sens ferhi comentaris y solzament per via de inventari, doném noticia á nostres llegidors de lo que, segóns aquells periódichs, se proposan fer los actuels ministres: Fer respectar las lleys democráticas vigentes usant de procediments de govern molt temperats; reformar las lleys municipal y provincial; proposar las bases pera la reforma del Códich penal; implantar lo sistema del servey militar obligatori; fomentar eficasment la construcció d' una esquadra; presentar un plan complert de obras públicas y de reforma de la enseñansa; reformar las lleys económica y electoral de las provincias de ultramar; presentar nous projectes pera estipular, en sentit proteccionista, alguns tractats de comers, y contractar un nou empréstit al interés del cinqu per cent. Com á criteri de política exterior, observar la mes completa neutralitat en los assumptos internacionals. La ficsada es feyna llarga, sens que de moment s' en puga formar criteri absolut. Per tant dexemho per ara, ja que no 'ns mancará ocasió de ocupárnosen ab oportunitat.

Hem tingut singular empenyo en senyalar á mida que han brollat las divisions de nostres partits polítichs, y en evidenciar que, per ser degudas á mesquins personalismes, no acusan altre cosa que la descomposició d' aquells. Ara, si be un xich latent encara y aparentment de poca importància, se n' ha suscitat una altra en lo partit governant. N' ha estat causa lo voler senyalar la conducta que respecte á en Romero Robledo ha de seguir lo govern. Uns volen que sia benévolia y de atracció, altres indiferent u hostil, y ab tal motiu s' ha entaulat la discussió entre 'ls periódichs inspirats pels diferents prohomos polítichs, desprendentse del tó y de molts dels arguments aduhits la *bona* armonia que regna en la familia conservadora. Si no fos l' ayguacuyt de la menjadora qui sab ahont fora ja aquella cohesió que tant han bescantat? Mes no hi ha com assentarse y esperar que las miserias ja anirán sortint á flò. En lo camp del fusionisme també hi regna gran marejada, tant que fins alguns dels seus mes cataherisats elements, han indicat la idea de que fora necessari pensar seriament en lo cambi de quefatura. Las derrotas electorals que han sofert, los han escamat, y no volentne culpar á sa insignificancia, afirman que son degudas á ineptitud dels quefes del partit. Y obtan perque 'ns fassí 'ns d' un remey radical. Com se veu, lo cisma amenassa y molt serà que se 'l puga contenir.

Altrement continua encara á la orde del dia lo de la amnistia per delictes polítichs, que no se sab de cert si s' arribarà á concedir ó no. La dificultat mes grossa es la pretensió de Ruiz Zorrilla de que sian reintegrats en sos empleos los militars sublevats. Alguns militars d' alta graduació, entre ells lo general Sanchez Bregua, han abogat per que 's

fassí aquella concessió, no precisament ab arguments que la justifiquin, sino ab rahons fins á cert punt sentimentals. Mes heus aquí que un exmilitar resident á Catalunya, ha portat la veu del sentit práctich y de la justicia en aquesta qüestió. «Quina lley es aquesta? ha dit lo aludit exmilitar: Jo, per una petita falta de disciplina, per haver abandonat lo servey militar per curt espai pera atendrer á un imperiós assumpt de familia, me he visto exonerat y reduhit á la miseria, y jamay se m' ha concedit gracia, ni casi m' ha sigut ditable impetrarla de ningú. En la meva situació y per idéntichs motius s' hi troben moltissims altres companys. Y serém oblidats y desatesos, y ningú s' apiadará de nosaltres, en tant que 'ls que sublevantse cometéren la mes grossa de las faltas contra la ordenanza, serán perdonats y reintegrats en la possessió de sos graus y rebuts com en triomf. Quina justicia es aquesta? Es que aquí la política ho justifica tot?» Efectivament aquí es aixís, per obra y gracia de la formalitat dels partits militants.

Encara que no 's tenen notícies concretes del tractat de comers que 's'está estipulant ab los Estats Units, s' afirma ja que pera beneficiar á las antillas serán sacrificats los interessos de algunas regions de la península. Y, segons entesos economistas, dit sacrifici era innecessari, puix se podian pender midas que sens perjudicar als peninsulars haurian afavorit, ab mes eficacia que ho fará lo tractat que s' estipula, los interessos antillans. Y aquí soLEN anar las coses de tal manera, que, sens averiguacions mes precisas, hem de creurer que 'ls aludits economistas ténen la rahó.

Comensa la opinió á inquietarse per lo que ocurrerà ab motiu de la qüestió social obrera á principis del vinent Maig. Entre 'ls treballadors s' hi van dibuxant molt diverses tendencias; mentres que 'ls anarquistas extreman sas pretensions volentlo obtener tot per la forsa, los socialistas reculan fins á tal punt que ja discuten si la manifestació acordada se celebrará efectivament lo dia primer de Maig ó be 'l primer diumenge, per no perdre ni un dia de feyna tant sols. Y certament van definintse d' una manera tant poch atractívola las pretensions de molts anarquistas, que no es estrany que inspirin recel á molts obrers que van desenganyantse y allunyantse d' aquexos moviments. Per mostra las tan pretensions anarquistas y de quant van extremitat, no hi ha com lo manifest que ha publicat la *Lliga de obrers antipropietaris* de Paris. (Si en parlém en una revista de política nacional, es per lo cosmopolitisme de que fan gala los individuos del gremi, y per la comunitat y solidaritat de interessos y tendencias que 's preten estableir entre los de totas las nacions.) En dit manifest s' aconsella als treballadors que deixin sas habitacions mesquinas y esquifidas, que s' instalin en bons pisos, que 's tractin be y que no paguin á ningú, ni á propietaris ni á comerciants. Com se veu, aquesta es una cosa molt práctica. ¡Lástima que abundin tant los desenganyats! Axó y las notícies de que 'ls principals governs están disposats á reprimir ab tota energia tot moviment sedicios, fa creurer que no tindrán la importància que 's temia los moviments obrers del mes de Maig. Ab tot no 's veu la resolució del conflicte, á la que segurament no s' hi arribarà per lo camí de la forsa, sino per lo de inteligiencia y tranzacció entre amos y treballadors, garantidas y fins si 's vol reguladas pels governs.

Una noticia y acabém. Mols individuos de la simpática Associació valencianista lo *Rat-Penat*, en la ciutat del Turia, obsequiaren fa pochs dias ab un succulent ápat, com á poeta català, á D. Victor Balaguer. Fou una agradable festa en la que hi resonaren veus tant simpàticas com las d' en Teodor Llorente, d' en Cebrián y altres valencianistas, y en la que s' hi feren vots ardentissims pera que Catalunya y Valencia se confongan en una comú y patriótica aspiració.—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Nostre «Círcol Artístich» honrarà la memoria del malaguanyat escultor en Rosendo Nobas, dedicantli una solemne vetllada necrològica. Lo seu president Sr. Pellicer, es l' encarregat de redactar la memoria biogràfica.

L' «Associació Catalanista d' Excursions Científicas,» ha aprobat per majoria las gestions que ha fet lo seu president senyor Ubach y Vinyeta, per fusionarla ab l' «Associació d' excursions catalana.» D. Artur Pedrals com á president y quatre vocals de las juntas actuals de cada associació, constituirán provisionalment la directiva de la nova societat, que 's titolará «Centre d' excursions» á secas. Aquest títol sabém que ha disgustat á molts socis de la primera associació, que fins avuy tan s' havía distingit per lo seu caràcter y propaganda catalanista, y á horas d' ara ha ocasionat ja algunas baixas.

Ab molt gust consigném l' estreno d' un pintor nou, lo jove don Joaquim Vancells que aquesta setmana ha exposat en la sala de ca 'n Parés variis quadros y estudis de paisatje. Originals tots ells, demostran que l' autor disposa de bons materials per anar endavant. Si 'ls elogis no l' encallan, com ha passat ab altres, nos en prometém un paisatjista de cap d' ala.

En Riquer ha exposat dos plafons decoratius per uns sostres y variis dibuixos que ha fet per ilustrar lo «Jesús Infant» de Mossen Verdaguer. Francament aquellas poesías l' han inspirat de debò; per tant ja pot presumirse lo que haurá trassat lo seu llapis, sempre segur y delicat. Res, una colecció de filigranas d' un gust y elegancia verdaderament exquisidas.

Lo senyor Domènec lo trobém mes fluix que l' altre dia y lo senyor Cabrera discret en sas duas ayguadas. Los demés autors que han exposat, estan molt per de sota dels citats.

Avuy podrán veúrs en la esmentada sala, variis quadros que 'ls seus autors destinan á la Exposició de Berlin.

Corren veus de que las vinentas eleccions municipals serán aplassadas per sis mesos á imitació del passat bieni, porque no coincidexi sa fetxa ab las manifestacions obreras que 's preparan pel primer de Maig.

Escayentse enguany lo tercer centenari de la mort de Sant Lluís Gonzaga que celebrarà lo mon catòlic ab varias peregrinacions al seu sepulcre, existent á Roma, y recordant l' Ilm. senyor

Bisbe de Vich que Sant Lluís estigué á Barcelona al servey de la princesa Maria, filla de l' emperador Carles V, y que la accompanyá en sa visita á Montserrat, ha pres dit senyor Bisbe la iniciativa d' una peregrinació al Monestir, á la que 's convidarán totes las Associacions de Lluïsos d' Espanya.

En una de sas últimas sessions, la Exma. Diputació Provincial de Barcelona acordá adquirir una cinquantena d' exemplars de la *Historia de Catalunya* publicada per don Antoni Aulestia y Pijoan.

Juntém nostre aplauso y felicitació als que las personas y publicacions catalanistas han tributat á la Corporació y á l' autor respectivament.

Sembla que la empresa del ferro-carril de Barcelona á Sarrià, tracta de allargar la seva via fins á l' inmediat poblet de Pedralbes.

Diu *El Tarrasense* que sembla decidida la celebració d' una exposició agrícola en aquella ciutat en lo Maig próxim, segons ho te acordat l' Institut Agricola Català.

Segóns nostre estimat company *L' Olotí*, tornan á córrer per Olot alguns rumors, assegurant que 's procedirà dintre poch, per una companyia anglesa, á la renovació dels travalls del ferrocarril econòmic que deu anar á Girona. Personas autorisadas asseguran que dits rumors no estan faltats de fonament.

Hem llegit en *La Comarca de Mataró*, que al ferse unes excavacions en la plassa de la Constitució d' aquella ciutat, s' ha descobert un paviment de mosaïch de la època romana segóns diuen los intelligents.

Dels restos de las escolleras que tancavan l' antich port d' Alfons V que 's trobaren al remouer las terras de la ex-plassa d' armes de la Ciutadela, se'n aixecarà un plano y se 'n treurán fotografias per conservarne l' recort.

Nostre estimat amich Mossen Mariano Serra y Esturi, Subdiaca, un d' aquells tres coratjosos estudiants de Vich que foren processats pel seu ardorós entusiasme en la defensa de las lleys de Catalunya contra las imposicions del Còdich Civil, ha sigut nombrat per l' Excm. senyor Bisbe Morgades, catedràtic de llengua llatina en aquell Seminari. Sia la enhorabona.

Hem rebut de la Junta de construcció d' un temple al Sant Angel Custodi de Barcelona, una tarjeta de convit per la solemnitat de la col-loca-

cio de la primera pedra del dit temple, que s' celebrarà á Hostafranchs lo dia 1 del proxim Mars á las tres de la tarde.

A la tarjeta acompaña una piadosa exhortació de la citada Junta, excitant als fiels de Barcelona á contribuir als quantiosos gastos que la construcció ha de causar y que estan lluny d' esser coberts en las suscripcions obertas fins ara.

◆◆◆
Agrahím al autor don Francesch Ubach y Viñeta, l' envío del seu últim drama «La última pena.»

◆◆◆
Lo gremi de daguers d' aquesta capital ja disolt, ha regalat al Ajuntament pera què s' coloqui en lo Museo municipal, la mortalla que s' posava sobre l' fèretre dels individuos del gremi quan eran conduits al cementiri. Aquest drap mortuori es de vellut de seda y fou fabricat en aquesta capital á principis del sige xvi.

◆◆◆
Un delegat de la Comissió organisadora del Museo Municipal de reproduccions, ha adquirit á l' extranger gran número d' exemplars en distintas materias, reproducció de celebrats objectes artístichs existents en los principals museos. A Nápolis s' han comprat copias de vasos etruschs y grechs, de bronzo de Pompeya y Stabies, y buydats en guix d' algunas estàtuas del Museo Nacional; en Venecia copias d' exemplars de vidre, fets en la mateixa materia per la companyia «Venecia Murano» y per la casa Salviati; y en Alemania facsímils de marfils y pessas de orfebrería buydats en guix y estàtuas y baixos relleus antichs.

En Italia s' han fet contractas pera obtenir buydats d' importants monuments, entre ells lo de Colleoni de Venecia.

◆◆◆
Cada dia ns connfirmem en que ns estudiamos la gent de fòra, que la de casa.

Vegis la següent notícia d' un diari de Tarragona:

«Han sortit d' aquesta ciutat, després d' haberhi permanescut uns quants dies, los senyors don Artur Engel, distingit numismátich, y don Pau Combes, ilustrat publicista, comissionats per lo Gobern francés pera estudiar las antiguitats y monuments que enclou Tarragona.

Durant los dias que han permanescut en nostra capital, han visitat las murallas ciclópeas y romanes, l' acueducte de las Ferreras, ó sia «Pont del Diable,» lo Museo Arqueològich y nostra magnifica Catedral.

Los senyors Engel y Combes s' han emportat una infinitat de notas y fotografias de quant notable conté l' Museo, que conceptuarém com lo primer d' Espanya.

Aixís mateix s' emportaren una nota dels alfabetos celta é ibérichs esculpits en nostras muralles y una vista del tros de paret desnivellat per l' ariete, conegut per «Portell de Alarich,» sortint altament complascuts de Tarragona, fent grans elogis del subdirector del Museu, nostre ilustrat y respectable amich senyor Hernandez Sanahuja.»

◆◆◆
En la junta general que ha celebrat de poch l' «Associació artística-arqueològica» de Barcelona, s' ha nombrat á don Joseph Puiggarí y á don Ramón Soriano, president y secretari perpetuós, respectivament, en gracia dels mèrits contrets ab los molts serveys que han prestat á la Associació.

◆◆◆
Traduhím d' un colega barceloní:
«En los caps de partit y principals pobles d' Espanya, s' instalarán dintre poch vivers de las mellors classes de ceps americans al objecte de combatre la filoxera: també s' nombrarán capataços pera empeltar y conrear los ceps, y s' donaran conferencias prácticas per extender los coneixements sobre l' s mateixos.»

◆◆◆
Per notícias rebudas de Vich hem sapigut que l' Museu diocessà que ab tan zel fomenta l' Ilm. senyor Bisbe don Joseph Morgades y Gili, acaba d' enriquirse ab varias taules gòtiques molt notables, tan baix lo punt de vista pictòrich, com indumentari.

La portalada y escala que portan á dit Museu s' han enllestit del tot, produhint molt bon efecte lo carácter y severitat clàssicas de què s' ha impregnat la obra y llur decoració, gracias á la maçanera de l' entusiasta catalanista vigatá don Joseph Serra y Campdelacreu.

També ha causat molta satisfacció entre la gent de Vich, la constitució definitiva de la societat «Miret y A. M. Planas,» que va á montar una fàbrica per la extracció del sucre de la remolatxa.

Lo passat diumenge l' Ilm. senyor Bisbe, bení solemnément la primera pedra de l' edifici, qu' es creu que estarà llest y podrá utilisarse per la vinenta tardor.

◆◆◆
Segons los diaris de Girona, las probas que darrerament s' han fet de iluminació elèctrica per medi de lámparas incandescents, han donat bons resultats. Avuy deu estrenarse dita iluminació en los principals carrers de aquella ciutat.

◆◆◆
En lo número passat donarem notícia, per referència, y encare ns remordeix, de la aparició á Tarrassa d' un nou Setmanari català titolat *Lo Barret*. Ahir vegèrem casualment lo primer número y l' trobàrem tan ple d' asquerositats, que

no podém menos de protestar de la publicació d'aqueix paperot, que deshonra nostra llengua y encén la vergonya á qualsevol que tinga una mica de conciencia.

La comissió organisadora de la projectada Exposició de Bellas Arts, ha acordat que de conformitat ab lo proposat per la sub-comissió executiva, se procedeixi á tancar lo voltant del palau de Bellas Arts per la part del Saló de Sant Joan, á fi de rodejar l' edifici de jardins, en los quals s' hi plantarán grans arbres y s' hi colocarán filats per las plantas de paret. Ademés ha resolt que la citada Exposició estigui oberta tots los días desde las vuit del matí fins á las sis de la tarde, haventse fixat lo preu d' entrada en los días ordinaris en una pesseta y en dues pessetas cincuenta céntims en los días en que s' verifiquin concerts ó altres funcions. Lo preu d' abono pera tota la temporada en que la Exposició estigui oberta, será de quinze pessetas. També ha acordat la mateixa comissió, concedir únicament passes gratuïts al senyors regidors, als individuos de la comissió organisadora, als jefes de Negociat en las oficinas municipals y als representants de la prempsa diaria de la localitat y dels periódichs mes importants de las poblacions que hagin eniat obras al certámen.

Desitjariam també que la citada comissió no s' olvidés de senyalar alguns días d' entrada franca per nostres classes obreras.

CRÓNICA RELIGIOSA

Lo Cardenal Lavigerie ha publicat los Estatuts d' una nova orde que pensa fundar ab lo títol de *Freres du Sahara*, que serán com un complement del Institut dels anomenats *Pares Blanxs* del Africa. Ne donarém un resum.

S' estan fent grans preparatius á Fransa per la gran peregrinació d' obrers que anirà á Roma pel pròxim setembre. Lo Papa desitja que hi hage representació de tots los arts y oficis, y 'ls Comités organisadors de la romeria creuen poder lograr que hi hage delegats de totes las parroquias de Fransa.

Lo Cardenal de Reims la presidirà, y s' creu que passaran de vint mil los obrers que s' prosternarán devant del Papa. La romeria anterior fou de deu mil.

Un despaig de Zanzíbar, anuncia la dolorosa nova de la mort de Monsenyor Bridoux, bisbe titular de Utica y Vicari apostòlic de Tangarika. Es una gran pèrdua per la societat de Missioners de Alger.

En la Gran Chartreuse, prop de Grenoble, ha mort lo pare *De Nicolái*. Era aquest lo baró De Nicolai, general rus á qui per mérits de guerra nombrá l' emperador governador general del Cáucas. Mes una ferida grave rebuda en la guerra caucásica, l' obligà á passar á Fransa per la cura,

ahont no sols guarí la ferida, sino que, convertit á la Religió Católica pel famós bisbe d' Orléans, Dupanloup, se feu fraire de la Gran Chartreuse, ahont acaba de morir, després de 20 anys de vida de claustre.

Lo dia 20, aniversari de la elecció del Pàpa, han tingut audiencia particular los Cardenals per presentar á Sa Santidad llurs felicitacions.

La Societat antiesclavista de Fransa ha comensat ja á dar fruyts. Ha enviat 58.000 pessetas per provehir de vituallas al gran capitá Joubert que treballa en la regió de Tangarika; 200.000 de pessetas ha entregat al Cardenal Lavigerie, per la fundació dels *freres del Sahara*, y una partida de 73.000 ha sigut distribuida á varias missions per rescatar esclaus.

Una votació molt significativa hi ha hagut dissapte passat á la Cambra dels Comuns de Inglaterra. Lo Sr. Pritchard-Morgau, havia presentat una moció demanant que en lo pays de Gales no fos considerada la iglesia anglicana com iglesia del Estat, perque açò constitueix una anomalia y una injusticia.

Com se veu, lo tret anava al cor, y la moció fou rebutjada per 235 vots contra 203.

No fou cosa la majoria obtinguda, y es un dato eloqüent aquest del estat dels esperits en Inglaterra.

En la ciutat d' Agram, capital de la Croacia, ha mort lo Cardenal Joseph Mihalovics, resultant altra vegada verificat lo auguri, tan comú á Roma, de que 'ls cardenals moren de tres en tres. En efecte, ab menos de quatre setmanas han mort: lo dit arquebisbe d' Agram, lo cardenal Simor, de Hungria y 'l Cardenal Cristofori.

Era nat del any 14 lo Emm. Mihalovics y sa carrera ha sigut brillant y fecunda. S' ha distingit sobre tot per sa liberalitat en la restauració de temples, deventse senyalar d' un modo especial la Catedral d' Agram y la Iglesia de Sant March, del segle XIV. Lo parch Maximir, que es un dels millors passeigs del mon, li deu també grans embelliments, perque es de propietat episcopal lo terreno que te uns 3 kilòmetres. Pio IX lo feu cardenal y lo distingia ab atencions especials. Encara que croata de origen, lo cardenal Mihalovics tenia molt amor á l' Hungria.

L' Episcopat austriach ha publicat una Pastoral colectiva notabilissima per los punts que abarca y per la manera de tractarlos. Los Bisbes reproban lo abstencionisme electoral que tan dany ha causat als catòlichs d' Austria. Respecte á la idea regionalista, los Prelats deixan caure algunas ideas que en altre número darem á conixer.

Acaban son iluminós escrit ordenant pregarias pera 'l bon acert en las eleccions de diputats.

La Lliga popular catòlica de Alemanya ha celebrat ja la sua primera Assamblea general a Colonia. La reunió ha tingut lloc en la gran sala del Municipi de Gurzenich, assistinthi mes de 5.000 personas. Presidia lo Arquebisbe de Colonia. S' ha tractat en casi tots los discursos de la qüestió social.

La *Lliga catòlica alemania* va en camí de ser una associació poderosissima. Lo nou manifest que acaba de publicar la Junta Central, presidida per lo famós Windthorst, va firmat per tots los comités regionals, donant un total de 1.200 firmas que representan la flor y nata dels catòlichs del Imperi.